

SIYƏZƏN RAYONU

Siyazan rayonunun tarixi haqqında ümumi məlumat

Yaşadığımız bölgənin ərazisində vaxtilə Ağ Siyazan və Qara Siyazan adında kəndlər mövcud olmuşdur. Siyazan sözünün yozumu ilə bağlı ehtimallardan birində deyilir ki, Siyazan tat dilində “siyahzən”, yəni “qaravuran”, “ovçu” deməkdir.

Siyazan şəhərinin əvvəlki adı Qızılburun olubdur. 1-ci Bakı şollar su kəməri çəkiləndə işçi qüvvəsi kimi ətraf kəndlərdən bura adamlar köç edirlər. Qızılburunun yaşayış mərkəzinə çevrilməsində “Qızılburun” dəmiryolu stansiyasının böyük rolu olmuşdur. Beləliklə, zaman ötdükcə, stansiyada işləyənlər və su kəmərinin tikintisində çalışanlar Qızılburunda daimi sakinlərə çevrildilər.

1938-1939-cu illərdə indiki Siyəzən rayonunun ərazisində zəngin neft yataqlarının olması aşkar edilmiş və ərazidə ilk buruqlar qazılmışdır. Neft yataqlarının kəşfi bu yerlərin perspektivliyini artırmışdır. "Qara qızıl"ın sorağı ilə təkcə ətraf kəndlərdən deyil, qonşu Xızı, Şabran və Azərbaycanın ən ucqar bölgələrindən, həmçinin SSRİ-nin müxtəlif yerlərindən buraya işləməyə gələnlərin hesabına Siyəzən şəhəri sürətlə böyümüşdür. Ona görə də 1940-cı ilin fevral ayının 11-də Siyəzən rayonu ilk dəfə təşkil edilmişdir.

Neftə görə Siyəzən şəhərinə köç edənlər arasında müxtəlif millətlərin nümayəndələri də olmuşdur. Gələnlər içərisində ruslar sayca çoxluq təşkil etmişlər. Keçən əsrin 60-cı illərinə qədər ruslar burada kompakt halda yaşamışlar.

1959-cu ilin dekabr ayının 4-də Siyəzən rayonu ləğv edilərək bir müddət Abşeron rayonuna, daha sonra Şabran rayonunun tərkibinə verilmişdir. Buna baxmayaraq Siyəzən şəhərində xüsusi evlərin və neftçilər üçün tikilən beşmərtəbəli yaşayış binalarının sayı çoxalmış və əhali getdikcə artmışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Siyəzən şəhəri yaxınlığında Siyəzən Broylər Fabrikinin tikilməsi barədə təşəbbüsü şəhərin daha da böyüməsində əsas rol oynamışdır. Məhz bu fabrikin fəhlələri üçün beşmərtəbəli yaşayış binaları, məktəb, uşaq bağçası və sair infrastruktur binaları tikilmiş, Siyəzən şəhərinin siması daha da gözəlləşmişdir. Nəhayət 1992-ci il aprel ayının 2-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Milli Şurasının qərarı ilə Siyəzən rayonu 1959-cu il sərhədləri daxilində yenidən bərpa olunmuşdur.

Ərazisi	- 703 km²
Əhalisi	- 42,7 min nəfər

O cümlədən:

Məcburi köçkünlər	- 116 nəfər (30 ailə)
Qaçqınlar	- 235 nəfər (47 ailə)
Əhalinin sıxlığı	- 1 km² -də 61 nəfər
Yaşayış məntəqələrinin sayı	- 34
O cümlədən:	
Şəhər	-1
Qəsəbə	-1
Kənd	-32
İnzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliklər	-11
Bələdiyyələr	-11
Siyəzən-Bakı məsafəsi	-103 km

Coğrafi mövqeyi

Siyəzən rayonu Azərbaycanın şimalında, Böyük Qafqaz dağları ilə Xəzər dənizi sahilində olan Samur-Dəvəçi ovalığında yerləşir. Ovalığın cənub-şərqində yarımşəhra landşaftı, dağətəyi hissələrdə isə boz-çəmən, şabalıdı-qəhvəyi, qismən qara torpaqlar yerləşməklə, meşə-çəmən landşaftı xarakterikdir. Ərazisi əsasən neft və təbii qaz, həmçinin əhəng daşı, çınqıl, gil və sair təbii ehtiyatlarla zəngindir.

Rayonda yarımşəhra və quru çöl iqlimi hakimdir. İqlimi mülayim isti və quru subtropikdir. Orta temperatur yanvarda 1,5°C-dən 4°C-yə, iyulda müvafiq olaraq 15°C-dən 25°C-yə qədərdir. Yay quraq, isti keçir. İllik yağıntının miqdarı 300-650mm-dir. Rayon ərazisindən keçən Ata-çay və Gil-gilçay çayları dağlıq ərazilərdən başlanmaqla yağış və qismən qar suları ilə qidalanır. Siyəzən rayonu Azərbaycanın şimal zonasında respublikanın paytaxtı Bakı şəhərindən 100 km məsafədə Xəzər dənizinin sahilində yerləşməklə iki tərəfdən Xızı və Şabran rayonları ilə həmsərhəddir. Siyəzən rayonunun ərazisindən respublika əhəmiyyətli avtomobil və dəmir yolları keçir. Bakı-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi magistral avtomobil yolunun 40 kilometri, Bakı-Mahaçqala dəmir yolunun isə 47 kilometri rayon ərazisinə düşür. 2019-cu ildən yeni Bakı-Rusiya Federasiyası sərhədi avtomobil yolunun Siyəzən rayonu ərazisindən keçən hissəsinin tikintisinə başlanılmışdır.

1-ci və 2-ci Bakı şollar su kəmərləri, "Samur-Abşeron" və "Taxtaköprü – Ceyranbatan" su kanalları rayonun ərazisindən keçir.

Rayon ərazisində 4 dəmir yolu stansiyası fəaliyyət göstərir. Bunlar Qızıl-Burun, Zarat, Siyəzən, Gil-gilçay dəmir yolu stansiyalarıdır.

Torpaq fondu

1. Cəmi sərhəddaxili torpaq sahəsi (hektarla)	-70 341
Kənar rayonların torpaqları	-2336
Rayon üzrə istifadə olunan torpaqların cəmi	-68 005
2. Dövlət mülkiyyətində olan torpaqlar	- 19219
O cümlədən:	
Meşə fondu	-6141
Qış otlaqları	-6517
Sair torpaqlar	-6561
3. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlar	-36158
4. Xüsusi mülkiyyətdə olan torpaqlar	-12628
O cümlədən:	
Vətəndaşların mülkiyyətinə verilən torpaq sahələri(pay torpaqları)	-10898
Həyətəni torpaq sahələri	-1686
Adambaşına düşən orta torpaq norması	-0,82